

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Odbor za finance
Šubičeva 2

1000 LJUBLJANA

Ljubljana, dne 20. maj 2019

ZADEVA: Amandma k predlogu Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih (ZNVP-1, EPA: 540 - VIII) – PREDLOG in UTEMELJITEV

Spoštovani,

Vlada Republike Slovenije je na 28. redni seji, dne 18. aprila 2019, določila besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvi Zakona o nematerializiranih vrednostnih papirjih in ga poslala v obravnavo Državnemu zboru RS (EPA: 540 – VIII). Slednji se med drugim nanaša tudi na uskladitev zakona z Odločbo Ustavnega sodišča U-I-192/16, ki je **razveljavila omejitev zaračunavanja letnega stroška vodenja računa nematerializiranih vrednostnih papirjev za fizične osebe ter tozadevno avtentično razlago, ki jo je Državni zbor RS soglasno sprejel** na svoji 24. redni seji, dne 22. novembra 2016.

Nad odločitvijo Ustavnega sodišča RS smo bili v Vseslovenskem združenju malih delničarjev (VZMD) začuden in razočarani, saj je očitno, da ima in bo imela izrazito **negativne ter dolgoročno destimulativne posledice za udeležbo individualnih vlagateljev in (malih) delničarjev v delniških družbah, s tem pa tudi za angažma zasebnih sredstev na kapitalskem trgu ter pri financiranju gospodarstva in slovenskega razvoja**. To je tudi v neposrednem nasprotju s cilji, ki jih zasleduje Evropska direktiva o spodbujanju dolgoročnega sodelovanja delničarjev (Shareholder Rights Directive II - (EU) 2017/828).

Seveda pa odločba U-I-192/16 nikakor ne more biti vzrok, da bi si prenehali prizadevati za zaščito malih delničarjev in njihovih naložb, kot šibkejše stranke v razmerju do finančne industrije in posrednikov. Pri tem izpostavljamo, da smo bili v obdobju zadnjega leta priča več konsolidacijam finančnih posrednikov, ki ponujajo storitve vodenja računov nematerializiranih vrednostnih papirjev oziroma investicijskih storitev (borzno-posredniške družbe in nekatere banke).

Tako sta svoje storitve prenehali opravljati borzno-posredniški družbi GBD BPD d.d. in Alta Invest d.d., ki sta opravljanje storitev prenesli na avstrijsko borzno-posredniško družbo BKS Bank AG, ter Deželna banka Slovenije, d.d. (DBS), ki je opravljanje storitev prenesla na družbo Ilirika d.d. **Na nove družbe (z drugačnimi pogoji!) pa so bile ob tem »prenešene« oziroma - po navedbah nekaterih akterjev teh poslov prenosa - dobesedno »prodane« tudi dotedanje stranke** (skupaj preko 30.000 oseb), kot da gre za objekte trgovanja, kar smo v VZMD večkrat javno kritizirali. Stranke so sicer imele pravico, da izberejo katerega izmed drugih ponudnikov, vendar je ta pravica zgolj navidezna, saj so stroški menjave finančnega posrednika v veliki večini primerov nesorazmerni z vrednostjo portfelja. Borzno-posredniške družbe in banke namreč **za prenos vrednostnih papirjev na račun pri drugem posredniku**

zaračunavamo visoke zneske, ki pa nikakor ne odražajo dejanskih stroškov, ampak je njihov prikriti namen v tem, da fizičnim osebam dejansko onemogočajo menjavo ponudnika.

Takšna praksa finančnih posrednikov je škodljiva in ne bi smela biti dopustna, saj **omejuje konkurenco**, kar ima za posledico visoko ceno in nizek nivo storitev. Konkurenco je potrebno zagotoviti tako, da bi **ob menjavi posrednika individualni vlagatelj oz. mali delničar (potrošnik) nosil le dejanske stroške prenosa vrednostnih papirjev na račun pri drugem ponudniku**, kakor je to urejeno pri menjavi ponudnika telekomunikacijskih storitev, ponudnika plačilnih storitev ali ponudnika električne energije.

Gre za **uveljavljen in zakonsko sprejet pristop preprečevanja omejevanja konkurence**. Tako Zakon o elektronskih komunikacijah določa, da lahko operater za prenos številke k drugemu operaterju zaračuna le enkratno znesek, ki upošteva stroške izvedbe prenosa številke, a ne sme biti tako visok, da bi odvrnil naročnika od uporabe te možnosti¹². Tudi Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih določa, da morajo biti morebitna nadomestila, ki jih prenosni ponudnik plačilnih storitev zaračuna za zaprtje plačilnega računa, primerna in sorazmerna z dejanskimi stroški, ki ponudniku plačilnih storitev nastanejo zaradi odpovedi³. Podobno tudi Energetski zakon določa, da se menjava dobavitelja končnemu odjemalcu ne sme zaračunati⁴.

Glede na dejstvo, da ne obstajajo nobene objektivne okoliščine, ki bi upravičevale **privilegiran položaj finančnih posrednikov v primerjavi z izvajalci drugih storitev, menimo, da mora tudi Zakon o nematerializiranih vrednostnih papirjev povzeti tovrstne dobre rešitve iz drugih področnih ureditev**. S tem bi malim delničarjem dejansko omogočili svobodno izbiro ponudnika, ponudnike pa bi spodbudili k temu, da svoje storitve prilagodijo željam in potrebam svojih strank.

V VZMD zato predlagamo, da se drugi odstavek 2. člena predloga ZNVP-1B spremeni tako, da se glasi:

Četrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Člani centralne depotne družbe razen stroškov, določenih s tarifo centralne depotne družbe, fizičnim osebam ne smejo zaračunavati dodatnih stroškov za odprtje in zaprtje računa ter za prenos vrednostnih papirjev na račun pri drugem članu v primeru, ko ne gre za odsvojitve vrednostnih papirjev.

mag. Kristjan Verbič
Predsednik VZMD

¹ Glejte tretji odstavek 131. člena ZEKom-1 (Uradni list RS, št. 109/12, 110/13, 40/14 – ZIN-B, 54/14 – odl. US, 81/15 in 40/17).

² Splošni akt o prenosljivosti številke (Uradni list RS, št. 62/13, 23/18 in 77/18) v četrtem odstavku 15. člena določa, da ta strošek ne sme biti višji od 5 EUR.

³ Glejte tretji in četrti odstavek 177. člena in 98. člen ZPlaSSIED (Uradni list RS, št. 7/18 in 9/18 – popr.).

⁴ Glejte drugi odstavek EZ-1 (Uradni list RS, št. 17/14 in 81/15).